

◁ KRONIKA. ▷

Opera. Druga polovica letošnje operne sezone nam je prinesla drugo slovensko noviteto, namreč «Zlatoroga», ki ga je uglasbil Viktor Parma.

Preden se spustim v oceno dela, se mi zdi potrebno poudariti sledeče: Že ob ponovnih prilikah sem povedal, kaj razujem pod pojmom narodove kulture. Po mojem naziranju o narodni kulturi je na poseben svoj način vsak ustvarjajoči umetnik narodov v razmerju lastne potencialne energije komponenta, katera žene narodovo kulturo navzgor. V tem smislu je vsako novoporojeno naše delo do neke mere kulturno pomembno in vredno resnega vpoštevanja in resne presoje. Izhajajoč iz tega vidika smem reči, da sem se pošteno potrudil biti odprt za vse, kar bi mogel v Parmovem delu najti pozitivnih vrednot.

Kolikor se morem spominjati prejšnjih dramatičnih Parmovih del, se mi v celoti zdi, da je Parmov napredek v tem delu brezdvomen. Jasno je videti iz dela, da ima Parma živahen dramatičen čut; tudi čuta za muzikalno oblikovanje mu ne manjka. Vendar mislim, da Parmi resna glasba ne leži. Če izvzamem one scene, kjer je Parmi dana prilika, dajati plesno glasbo, je v ostali operi pri natančnejšem tehtanju najti žalibog vrlo malo glasbeno vrednega. Komaj troje ali četvero stavkov je, katere človek kot sprejemljive lahko omeni in se navzlic temu mora še zaklavzulirati z relativiteto našega muzikalno-kulturnega stanja. Tako je n. pr. stavek, ki kaže nekoliko lastne fiziognomije, oni stavek Jakovega pripovedovanja o belih ženah v d-duru $^{12}/_8$: «Redko pridejo v dolino, da osrečile bi dete». Nekak sorazmerno dostojni nivo drži v predzadnjem aktu duet med Janezom in Jerico «Takšna kot si» v as-duru in takoj za njim sledeča perijoda v e-duru «Ne vem, kaj zgodilo se je». V istem aktu bi še za silo prenesel Markovo pesem in nanjo sledeči duet z Jerico: «Deva, za tvoje smehljanje duša hvalo ti daje». Kar je pa razen tega resnobne glasbe v tej operi, stoji vsa na nivoju, kateri je meni osebno, navzlic vsej dobri volji, težko prenesljiv. Giblje se ta glasba v takem načinu izražanja, kot je bil morda običajen v predpretekli dobi in se mnogokrat kreta na način, ki učinkuje name skoro že kot neokusnost. V tem pogledu je za Parmo zlasti značilna žalna koračnica na koncu opere, ki je dramatično sicer dobro postavljena, ampak muzikalno se razvija v svoji melodični liniji skoro ordinarno. Neprimerno ljubši mi je Parma, kadar ima možnost, da nam zaigra kaj veseliga. Četudi niti tu ni posebno izrazita in originalna individualnost, vendar mu ta glasba teče naravno, neprisiljeno in s temperamentom. Sem mnenja, da bi mu mogoče kaka vesela snov neprimerno boljše ležala od tragične, dasi je Parmi treba priznati, da se je z veliko energijo skušal tudi v tej resni operi v izrazu poglobiti in tako svoji naturi iztisniti stvari, ki so njegovi individualnosti le bolj tuje.

Ker je Parma vpletel na nekaterih mestih nekaj narodnih melodij, očitno zato, da bi dal sceni s tem izrazitô narodni značaj, naj pri tej priliki pripomnim nekaj principijelnega. Čeprav vem, da so včasih operni skladatelji tudi drugih narodov jemali v svoja dela na primernem mestu kako narodno

popevko, vendar smatram za nekakšno mehanično naziranje, če misli skladatelj na tak način dati svojemu delu nacionalno obeležje. Mislim namreč, da bo narodno obeležje zadeto enako sigurno tudi takrat, če skladatelj globoko sam vase poseže, kajti nič drugače se ni razvila narodna pesem sama, ki jo je enako iz sebe zapel brezimni narodov pevec. *Anton Lajovic.*

NOVE KNJIGE.

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico * označene so natisnjene v cirilici):

Grada za povijest književnosti hrvatske. Na svijet izdaje jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga 9. U Zagrebu, 1920. 301 str. 40 K.

Izvestje, XV. in XVI., škofijske gimnazije v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano o šolskih letih 1919/20 in 1920/21. V Št. Vidu nad Ljubljano, 1921. 69 strani.

Kidrič, Franz. Bartholomäus Gjorgjević. Biographische und bibliographische Zusammenfassung. Wien. E. Strache. 1920. Folio. 37 str. 400 n. a. kron. (Museion. Veröffentlichungen aus der Nationalbibliothek in Wien. Mitteilungen, II. Band.)

Kunaver, Pavel. Na planine! Ljubljana. Učiteljska tiskarna. 1921. 139 str. + 16 slik. Vez. 50 K.

Ljetopis jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Za godinu 1920. Sv. 35. U Zagrebu, 1921. 116 str. 12 K.

Machar, J. S. Strup iz Judeje. 1905—1906. Z dovoljenjem avtorja poslovenil V. M. Zalar. V Ljubljani. Umetniška propaganda. 1921. 254 str. 50 K.

Pečnik, Karol. Jetika in njeno zdravljenje po današnjem stanu zdravniške vede. Celje. Goričar & Leskovšek. 1921. 48 str. 8 K.

Poglavje, deveto in deseto, kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo z določili uvodnih pravil in prvega dela tega zakona. V Ljubljani. Tiskovna zadruga. 1921. 69 str. 12 K.

Polić, Nikola. Marginalia. Fejtoni. Zagreb. St. Kugli. 1921. 101 str. 30 K. (Jugoslovanska literatura, sv. 5.)

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 222. U Zagrebu, 1920. 284 str. 15 K.

Stanojević, Vlad. S. Preko Albanije na ostrvo smrti. Iz dnevnika jedne bolnice. Beograd. S. B. Cvijanović. 1921. 34 str. 3 din.

Vjesnik, Špeditersko-carinski. Glasilo Saveza špeditera Jugoslavije. God. I., br. 1. Izlazi svake nedelje. Godišnja pretplata 60 din.

